JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
F. G. JACOBS

24 päivänä helmikuuta 2000 *

1. Euroopan koulutussäätiön (jäljempänä säätiö) entinen väliaikainen toimihenkilö vaatii tällä valituksella Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen antaman määräyksen [1] kumoamista. Kantaja on toimittanut säätiölle kaksi kirjettä sinä määräaikana, jonka kuluessa hänellä oli oikeus tehdä valitus hänelle vastaisesta päätöksestä. Kantajan mielestä jälkimmäinen kirjeistä oli valitus, mutta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan valituksena on pidettävä aikaisempaa kirjettä laskettaessa määräaikaa, jonka kuluessa kanne voitiin nostaa. Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että kanne oli nostettu liian myöhään, ja tämän vuoksi se oli jätettävä tutkimatta.

Asiaa koskeva lainsäädäntö ja muut säännökset

2. Säätiö perustettiin neuvoston asetuksella N:o 1360/90, [2] jonka mukaan [3] säätiön henkilöstöön kuuluviin sovelletaan Euroopan yhteisöjen virkamiehiä ja muuta henkilöstöä koskevia asetuksia ja säännöksiä. Säätiön kotipaikka on Torino. [4]

3. Euroopan yhteisöjen muuhun henkilöstöön sovellettavien palvelussuhteen ehtojen 46 artiklan mukaan henkilöstösääntöjen VII osaston säännöksiä sovelletaan vastaavasti väliaikaisiin toimihenkilöihin. Tässä osastossa säädetään toimihenkilön ja hänet palkanneen yhteisön toimielimen välisessä riidassa noudatettavasta menettelystä. Henkilöstösääntöjen 90 artiklassa säädetään sisäisestä oikeudenkäyntiä edeltävästä menettelystä ja 91 artiklassa kanteen käsittelystä yhteisön tuomioistuimessa.

4. Henkilöstösääntöjen 90 artiklan 2 kohdan mukaan toimihenkilö voi valittaa hänelle vastaisesta toimenpiteestä kolmen kuukauden kuluessa (esillä olevassa asiassa merkityksellisiltä osin) siitä päivästä, jolloin hän on saanut tiedon toimenpidettä koskevasta päätöksestä. Asianomaisen viranomaisen [5] on annettava perusteltu

* — Alkuperäinen kieli: englanti.

1 — Asia T-124/98, Politi v. Euroopan koulutussäätiö, määräys 9.2.1999 (Kok. H. 1999, s. I-A-9 ja s. II-29).

2 — Euroopan koulutussäätiön perustamisesta 7 päivänä toukokuuta 1990 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1360/90 (EYVL 1990, L 131, 23.5.1990, s. 1).

3 — Asetuksen 14 artikla, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksen N:o 1360/90 muuttamisesta 27.7.1994 annetun neuvoston asetuksen N:o 2063/94 1 artiklan 8 kohdalla (EYVL L 216, 20.8.1994, s. 9).

4 — Katso jäsenvaltioiden ja hallitusten yhteisellä sopimuksella 29.10.1993 tehty päätös (EYVL C 323, 30.11.1993, s. 1).

5 — Väliaikaisten toimihenkilöiden tapauksessa tämä tarkoittaa Euroopan yhteisöjen muuhun henkilöstöön sovellettavien palvelussuhteen ehtojen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua viranomaista eli henkilöä, jolla on toimivalta tehdä väliaikaisia toimihenkilöitä koskevia työsopimuksia. Vaikka termiä "nimittävä viranomainen" käytetään yksinomaan henkilöstösääntöjen mukaisesti nimitetyistä virkamiehistä, käytän silti tätä termiä jäljempänä, koska se vaikuttaa sopivalta ja sitä käyttävät sekä molemmat asianosaiset että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin valituksenalaisessa määräyksessään.

päätös neljän kuukauden kuluessa valituksen jättämispäivästä — muutoin asian katsotaan tulleen hylätyksi määräajan päättyessä tehdyllä implisiittisellä päätöksellä.

5. Henkilöstösääntöjen 91 artiklan 2 kohdan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa [6] voidaan nostaa kanne kaikista sellaisista nimenomaisella tai implisiittisellä päätöksellä hylätyistä valituksista, jotka on tehty 90 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Henkilöstösääntöjen 91 artiklan 3 kohdan mukaan kanne on nostettava kolmen kuukauden kuluessa päivästä, jona päätös on annettu tiedoksi tai implisiittisen päätöksen tapauksessa ennen 90 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun neljän kuukauden määräajan päättymistä.

6. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen liitteessä II olevan 1 artiklan mukaan (päätös määräaikojen pidentämisestä pitkien etäisyyksien vuoksi) tuomioistuimessa nostettujen kanteiden prosessuaalisia määräaikoja pidennetään 10 päivällä Italiassa asuvien asianosaisten osalta. Tämä määräajan pidennys koskee myös oikeudenkäyntejä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa tuomioistuimen työjärjestyksen 102 artiklan 2 kohdan nojalla.

6 — Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustamisesta 24.10.1988 annetusta neuvoston asetuksesta N:o 88/591/EHTY, ETY, Euratom (EYVL L 319, 25.1.1988, s. 1) alkaen; katso 3 artiklan 1 kohdan a alakohta.

Valituksenalainen määräys

Tosiseikat

7. Valituksenalaisen määräyksen 1—9 kohdassa esitetyt asian tosiseikat voidaan tiivistää seuraavasti.

8. Politi (kantajana ensimmäisessä oikeusasteessa ja valittajana nyt esillä olevassa oikeudenkäynnissä), jonka asuinpaikka on Torino, oli säätiön palveluksessa 1.12.1994—30.11.1997 väliaikaisella työsopimuksella, joka voitiin uusia.

9. Säätiön johtaja allekirjoitti 16.9.1997 Politin työsuoritusta koskevan lopullisen arviointikertomuksen huhtikuun 1996 ja huhtikuun 1997 väliseltä ajanjaksolta. Säätiön johtaja ilmoitti 30.9.1997 päivätyllä kirjeellä, jonka Politi vastaanotti 1.10.1997, ettei tämän työsopimusta tultaisi uusimaan.

10. Kantajan asiamies osoitti 5.11.1997 säätiön johtajalle kirjeen, jossa hän riitautti

arviointikertomuksen ja päätöksen, jonka mukaan kantajan työsopimusta ei tultaisi uusimaan. Säätiön johtajan pyynnöstä säätiön lakimies vastasi tähän kirjeeseen ja hylkäsi kirjeessä esitetyt vaatimukset. Kantajan asianajaja teki 31.12.1997 henkilöstösääntöjen 90 artiklan 2 kohdan mukaisen valituksen, jossa vaadittiin peruuttamaan sekä arviointikertomus että päätös siitä, ettei kantajan työsopimusta uusita. Tähän kirjeeseen ei vastattu.

11. Politi nosti 2.8.1998 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kanteen, jossa hän vaatii, että tuomioistuin kumoaa 16.9.1997 tehdyn päätöksen, jolla vahvistettiin kantajaa koskeva lopullinen arviointikertomus, ja 30.9.1997 tehdyn päätöksen siitä, ettei kantajan työsopimusta uusita.

Oikeudelliset seikat

12. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi säätiön esittämän oikeudenkäyntiväitteen perusteella, että kanne oli nostettu liian myöhään ja että näin ollen se oli jätettävä tutkimatta. Tuomioistuimen perustelut (valituksenalaisen määräyksen 23—42 kohta) ovat pääpiirteittäin seuraavat.

13. Toimihenkilön kanteen tutkittavaksi ottaminen riippuu siitä, onko edeltävää hallintomenettelyä noudatettu asianmukaisesti. Valitusaika sekä kanteen nostamisen määräaika tuomioistuimessa ovat ehdottomia prosessinedellytyksiä ja sitovat asianosaisia. Kirjeen tai kirjelmän täsmällinen oikeudellinen luonnehdinta kuuluu tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan eikä se riipu asianosaisten tahdosta. Valituksena pidetään kirjettä, jossa virkamies tai toimihenkilö, vaatimatta nimenomaisesti kyseessä olevan päätöksen peruuttamista, selvästi ilmaisee haluavansa, että hänen vaatimuksistaan päästään sovintoon, ja kyseisenlaisena valituksena pidetään myös kirjettä, josta selvästi käy ilmi valittajan tahto riitauttaa hänelle vastainen päätös.

14. Kantajan asianajaja ilmoitti 5.11.1997 päivätyssä kirjeessä selvästi ne virheellisyydet, jotka hänen mukaansa sisältyivät arviointikertomukseen ja 30.9.1997 tehtyyn päätökseen. Hän viittasi arviointikertomuksen osalta virheisiin, jotka eivät perustuneet mihinkään objektiiviseen näyttöön, sekä päätöksen osalta tammikuussa 1997 julkaistussa säätiön työntekijöitä koskevassa henkilöstökäsikirjassa mainittujen määräaikojen laiminlyöntiin, perusteiden puutteeseen, aineelliseen arviointivirheeseen ja oikeudenkäyntimenettelyn väärinkäyttöön. Kantaja ei kirjeessään pyrkinyt ainoastaan riidan sovintoratkaisuun vaan lisäksi nimenomaisesti vaati, että päätös siitä, ettei työsopimusta uusita, peruutetaan kahden viikon kuluessa. Tällaista kirjettä on pidettävä valituksena.

15. Tätä johtopäätöstä ei muuta kirjeen sisältämä toteamus siitä, että jos säätiö ei

toimisi kantajan vaatimin tavoin, kantajan olisi tehtävä valitus, eikä myöskään se, että 31.12.1997 päivätyn "valituksen" saatekirjeessä todettiin, että jos aikaisempi kirje katsottaisiin valitukseksi, "tätä kirjelmää olisi pidettävä sen peruuttamisena". Kantaja ei voi saada määräaikoja alkamaan uudelleen siten, että hän pelkästään ilmoittaa "peruuttamisesta".

16. Näin ollen ei ole tarpeen päättää, onko säätiön lakimiehen lähettämää 18.11.1997 päivättyä kirjettä pidettävä valitukseen annettuna vastauksena. Jos näin olisi, kun otetaan huomioon määräaikojen pidentäminen pitkien etäisyyksien vuoksi, kanne olisi siis pitänyt nostaa viimeistään 28.2.1998; jos näin ei ollut, olisi katsottava, että valitus oli tullut hylätyksi implisiittisellä päätöksellä 5.3.1998 neljä kuukautta valituksen tekemisen jälkeen, ja kanne olisi pitänyt nostaa kolmen kuukauden kuluessa, johon lisätään 10 päivän määräaika pitkien etäisyyksien vuoksi, eli viimeistään 15.6.1998.

17. Kirjettä, joka on päivätty 31.12.1997, on pidettävä lisäkirjelmänä, jossa kehitellään valituksessa esitettyjä perusteita; vaikka tämä on sallittua, kirjeellä ei voida mitenkään vaikuttaa vastauksen määräaikaan, joka alkaa kulua valituksen jättämispäivästä alkaen, kuten henkilöstösääntöjen 91 artiklan 2 kohdassa selvästi säädetään. Näin ollen määräaika, jonka kuluessa kanne voitiin nostaa tuomioistuimessa, oli päättynyt jo selvästi ennen 2.8.1998.

Valituksen perustana olevat väitteet

18. Politin ensimmäisen väitteen mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin erehtyi pitäessään 5.11.1997 päivättyä kirjettä valituksena. Kirjeen sanamuodosta ilmenee selvästi, että sen kirjoitti kantajan asianajaja, jolla ei ollut valtuutta tehdä valitusta kantajan puolesta tässä vaiheessa. Kirjeessä mainitaan myöhemmin selvästi, ettei kantaja ollut vielä päättänyt tehdä valitusta. Koska säätiön johtaja määräsi lisäksi säätiön lakimiehen vastaamaan Politin asiamiehelle, säätiön johtaja tunnusti selvästi kirjeenvaihdon luonteen, koska hän ei voinut siirtää nimittävän viranomaisen toimivaltuuksiaan lakimiehelle, joka ei ole yhteisöjen virkamies tai muuhun henkilöstöön kuuluva. Politi ei myöskään missään vaiheessa valtuuttanut asiamiestään vastaanottamaan puolestaan vastausta valitukseen.

19. Toiseksi Politi väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin erehtyi luonnehtiessaan 31.12.1997 päivätyn kirjeen valituksen "lisäkirjelmäksi", koska tämä kirje oli ensimmäinen ja ainoa tehty valitus.

20. Kolmanneksi Politi väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätöksellä rajoitetaan lainvastaisesti sekä henkilöstösääntöjen 90 artiklan 2 kohdassa säädettyä toimihenkilön harkinta-aikaa että toimielimelle varattua vastausaikaa etenkin, koska viimeksi mainittu määräaika alkoi kulua 5.11.1997 siitä huolimatta, että 31.12.1997 jätettyihin vaatimuksiin oli vastattava.

21. Politi toteaa, että 31.12.1997 päivättyä kirjettä olisi pitänyt pitää hyvissä ajoin tehtynä valituksena ja että säätiölle varatun neljän kuukauden määräajan laskeminen olisi pitänyt aloittaa tästä päivästä, jonka päättymisestä olisi pitänyt laskea kolmen kuukauden määräaika asian saattamiselle ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Näin ollen kannetta ei nostettu kantajan mielestä liian myöhään.

22. Politi on vielä vastauskirjelmässään toissijaisesti esittänyt, että jos 5.11.1997 päivätty kirje olisikin perustellusti katsottu valitukseksi, olisi myös katsottava, että se peruutettiin ja korvattiin 31.12.1997 päivätyllä valituksella, jonka hän teki hyvissä ajoin käyttäen oikeuttaan kolmen kuukauden harkinta-aikaan. Valituksen peruuttamisesta ja korvaamisesta ei näin ollen alkanut kulua mitään henkilöstösäännöissä tarkoitettua uutta määräaikaa.

23. Säätiö katsoo, että Politin kaksi ensimmäistä valitusperustetta on jätettävä tutkimatta, koska niissä ei viitata minkään oikeussäännön rikkomiseen; niissä ei riitauteta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen suorittamaa tosiseikkojen oikeudellista luonnehdintaa vaan niiden arviointi etenkin sen väitteen osalta, ettei Politin asiamiehellä ollut valtuutta tehdä valitusta tässä vaiheessa eikä vastaanottaa vastausta valitukseen. Lisäksi ensimmäisessä valitusperusteessa tyydytään pelkästään toistamaan ensimmäisessä oikeusasteessa jo esitetyt väitteet.

24. Säätiön mukaan kolmas valitusperuste on jätettävä tutkimatta, koska siinä ei ensiksikään yksilöidä, mitä valituksenalaisen määräyksen kohtia siinä arvostellaan. Lisäksi se on selvästi perusteeton, koska määräys annettiin valitusajan päätyttyä, eikä se näin ollen voinut mitenkään lyhentää tätä määräaikaa, koska toimihenkilön tehtävänä on päättää, minä ajankohtana tämän määräajan kuluessa hän haluaa tehdä valituksen.

25. Politin vastauksessaan esittämän toissijaisen valitusperusteen osalta säätiö toteaa, että vaikka toimihenkilö voi peruuttaa valituksen, hän ei voi korvata sitä toisella ja näin ollen aloittaa uutta neljän kuukauden määräaikaa nimittävän viranomaisen vastaukselle. Tämä olisi vastoin sitä periaatetta, että henkilöstösääntöjen 90 ja 91 artiklassa säädetyt määräajat ovat pakottavia ehdottomina prosessinedellytyksinä, ja heikentäisi oikeusvarmuutta. Tämä edellyttäisi, että nimittävän viranomaisen olisi odotettava kolmen kuukauden määräajan päättymistä ennen vastauksensa laatimista siltä varalta, että alkuperäinen valitus peruutettaisiin ja

tehtäisiin uusi valitus tämän määräajan kuluessa, eikä se olisi sovintoratkaisuun pyrkimisen tavoitteen mukaista.

Asian arviointi

Valituksen tutkittavaksi ottaminen

26. Mielestäni säätiö ei väitä perustellusti, että kantaja ei ensimmäisessä ja toisessa valitusperusteessa viittaa minkään oikeussäännön rikkomiseen eikä yksilöi, mitä valituksenalaisen määräyksen kohtia niissä arvostellaan, ja riitauttaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen suorittaman oikeudellisen luonnehdinnan sijasta pikemminkin tämän suorittaman tosiseikkojen arvioinnin.

27. Politi riitauttaa selvästi toteamukset, joiden mukaan a) 5.11.1997 päivätty kirje oli valitus ja b) 31.12.1997 päivätty kirje oli pelkästään "lisäkirjelmä". Hän mainitsee etenkin valituksenalaisen määräyksen 33 ja 39 kohdan, joissa nämä toteamukset esitetään. Politin väitteet ilmaisevat selvästi hänen näkemyksensä, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin sovelsi virheellisesti (ja näin ollen rikkoi) yhteisön oikeutta nämä toteamukset esittäessään. Politi haluaa, että yhteisöjen tuomioistuin tarkistaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen suorittamaa tosiseikkojen oikeudellista luonnehdintaa ja siitä johtamia oikeudellisia päätelmiä.

28. Väite, jonka mukaan ensimmäisessä valitusperusteessa toistetaan ensimmäisessä oikeusasteessa esitetyt väitteet, ei ole kuitenkaan perusteeton. Lähes kaikki Politin valituksen tässä valitusperusteessa esittämät väitteet sekä koko osio, joka on otsikoitu "Päätelmät" ja joka liittyy hyvin läheisesti tähän valitusperusteeseen, on kopioitu miltei sanasta sanaan hänen ensimmäisessä oikeusasteessa esittämistään oikeudenkäyntiväitettä koskevista huomautuksista.

29. Yhteisöjen tuomioistuin on asiassa Kupka-Floridi annetusta määräyksestä lähtien[7] ja viimeksi asiassa Clauni

7 — Asia C-244/92 P, Kupka-Floridi v. talous- ja sosiaalikomitea, määräys 26.4.1993 (Kok. 1993, s. I-2041, 10 kohta).

ym.[8] annetussa määräyksessä vakiintuneesti katsonut, että valitus, jossa pelkästään sanasta sanaan kerrataan tai toistetaan jo ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle esitetyt perustelut ja väitteet, on jätettävä tutkimatta. Tätä ratkaisua on kuitenkin sovellettu ennen kaikkea asioissa, joissa valitusperusteissa ei yksilöidä, miltä kaikilta osin valituksenalaisen tuomion tai määräyksen kumoamista vaaditaan, vaan esitetään pelkästään epätäsmällinen lainvastaisuusväite ja viitataan ensimmäisessä oikeusasteessa esitettyihin väitteisiin tai toistetaan ne etenkin, jos nämä väitteet perustuvat tosiasiaväitteisiin, jotka tämä tuomioistuin on nimenomaisesti hylännyt. Yhteisöjen tuomioistuin katsoo, että tällaisella valituksella pyritään tosiasiassa ainoastaan siihen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esitetty kanne otetaan uudelleen käsiteltäväksi, mikä ei kuulu yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaan.

30. Mielestäni nyt esillä olevassa asiassa ei ole kyse tällaisesta tilanteesta. Politi on (33 kohdassa) selvästi yksilöinyt valituksenalaisen määräyksen sen toteamuksen, jonka hän riitauttaa, ja esittänyt selviä oikeudellisia syitä, joiden perusteella toteamus on hänen mielestään lainvastainen. Vaikka hän toistaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esitetyt väitteet, valituksessa esitetyissä perusteissa arvostellaan selvästi tätä tuomioistuimen määräystä. Tältä osin yhdyn julkisasiamies Fennellyn esittämään arvosteluun tämäntyyppisen oikeudenkäyntiväitteen liiallisesta käytöstä vastustettaessa valituksen tutkittavaksi ottamista.[9]

31. Näin ollen sen tosiseikan, että Politin ensimmäisessä valitusperusteessa toistetaan suurelta osin ensimmäisessä oikeusasteessa esitetyt väitteet, ei mielestäni pitäisi tämän asian olosuhteissa estää sen tutkittavaksi ottamista.

32. Säätiö vastustaa kolmannen valitusperusteen tutkittavaksi ottamista yksinomaan siksi, ettei siinä yksilöidä, mitä valituksenalaisen määräyksen kohtia siinä arvostellaan. Tämä vastaväite on mielestäni perusteeton: arvostelun kohteena ovat selvästi samat seikat kuin ensimmäisessä ja toisessa valitusperusteessa, eli 5.11.1997 päivätyn kirjeen luonnehdinta valitukseksi ja 31.12.1997 päivätyn kirjeen luonnehdinta "lisäkirjelmäksi".

Valituksen aineellinen perusteltavuus: kanteen tutkittavaksi ottaminen ensimmäisessä oikeusasteessa

33. Valituksen ainoa aineellinen kysymys on, oliko ensimmäisen oikeusasteen tuo-

8 — Asia C-171/99 P, Clauni ym. v. komissio, määräys 20.1.2000 (16 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

9 — Katso asiassa C-304/97 P, Carbajo Ferrero v. parlamentti 17.12.1998 esitetyn ratkaisuehdotuksen (Kok. 1999, s. I-1749) 8 kohta, jota tuomioistuin on selvästikin noudattanut tuomion 27 ja 28 kohdassa, sekä 27.1.2000 esitetty ratkaisuehdotus asiassa C-352/98 P, Bergaderm ja Goupil v. komissio (Kok. 2000, s. I-5291, 25 kohta).

mioistuin oikeassa pitäessään 5.11.1997 päivättyä kirjettä valituksena 31.12.1997 päivätyn kirjeen sijasta. Politi väittää pääasiallisesti, i) ettei 5.11.1997 päivättyä kirjettä voitu oikeudellisesti pitää valituksena, ii) ettei 31.12.1997 pidettyä kirjettä voitu pitää minään muuna kuin valituksena ja iii) että päättäessään toisin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lyhensi henkilöstösäännöissä säädettyjä harkinta-aikoja lainvastaisesti.

34. On usein todettu, että kirjeen oikeudellinen luonnehdinta valitukseksi kuuluu tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan eikä riipu asianosaisten tahdosta. Yhteisöjen tuomioistuin on katsonut joissakin ennen vuotta 1989 käsittelemissään asioissa, että asiakirjaa voidaan pitää kanteena tai valituksena sen sävyn perusteella, vaikka siinä ei nimenomaisesti mainita sen olevan kanne tai valitus.[10] Tämä lähestymistapa on kuitenkin saanut vakiintuneen sanamuodon nimenomaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytännössä.[11]

35. On korostettava, ettei tuomioistuimen toimivaltaa pidä käyttää keinona, jolla hankalat asiat voidaan hylätä vetoamalla siihen, etteivät niiden tutkittavaksi ottamisen edellytykset täyty; on oltava jokin painava syy, jotta asiakirja voitaisiin pitää jonakin muuna kuin miksi se on tarkoitettu. Ensisijaisena perusteena on oltava oikeusvarmuus; määräajat ovat pakottavia ja ehdottomia prosessinedellytyksiä, ja on pystyttävä määrittämään varmuudella se tapahtuma, josta määräaika alkaa kulua. Näin ollen toimihenkilö ei toisaalta voi esittää useita monitulkintaisia asiakirjoja ja päättää vasta myöhemmin myöhempien menettelymääräysten valossa, minkä määräajan kulumisen kukin asiakirja saa alkamaan. Toisaalta tuomioistuimen ei pitäisi ilman hyvää syytä luonnehtia uudelleen asiakirjoja, joita asianosaiset ovat pitäneet tiettyinä asiakirjoina, ja näin määrittää uudelleen asianosaisten toiminnan perustana olleita menettelyllisiä oikeuksia.

36. Nyt esillä olevassa asiassa Politin asiamies toteaa 5.11.1997 päivätyssä kirjeessä, että jos päätöstä kantajan työsopimuksen uusimatta jättämisestä ei peruuteta eikä työsopimuksen uusimista koskevaa päätöstä tehdä kahden viikon kuluessa, "voin vain neuvoa asiakastani tekemään valituksen toimivaltaiselle viranomaiselle henkilöstösääntöjen 90 artiklan 2 kohdan ja yhteisöjen muuhun henkilöstöön sovellettavien palvelussuhteen ehtojen 46 artiklan mukaisesti". Vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin piti tätä toteamusta merkityksettömänä,[12] siitä ilmenee selvästi, ettei kirjettä ollut sinänsä tarkoitettu

10 — Ks. asia 30/68, Lacroix v. komissio, tuomio 28.5.1970 (Kok. 1970, s. 301, 4 kohta); asia 19/72, Thomik v. komissio, tuomio 22.11.1972 (Kok. 1972, s. 1155, 4 kohta); asia 178/80, Bellardi-Ricci v. komissio, tuomio 17.12.1981 (Kok. 1981, s. 3187, 9 kohta) (tässä asiassa tuomioistuin tosin myönsi ainoastaan, että kirje, jota ei ollut tarkoitettu kanteeksi, olisi voitu luonnehtia kanteeksi, mutta ei kuitenkaan tosiasiallisesti tehnyt näin) ja yhdistetyt asiat 23/87 ja 24/87, Aldinger ym. v. parlamentti, tuomio 14.7.1988 (Kok. 1988, s. 4395, 13 kohta).

11 — Ensiksi asia T-1/90, Pérez-Mínguez Casariego v. komissio, tuomio 20.3.1991 (Kok. 1991, s. II-143, 38 kohta), ja viimeksi asia T-108/99, Reggimenti v. parlamentti, määräys 8.12.1999 (Kok. 1999, 26 kohta).

12 — Valituksenalaisen määräyksen 34 kohta.

valitukseksi. Lisäksi 31.12.1997 päivätty kirje on selvästi otsikoitu "Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen 90 artiklan 2 kohdan mukaisesti tehty valitus".

37. Toisin kuin näissä toteamuksissa esitetään, 5.11.1997 päivätyssä kirjeessä on kuitenkin kaikki valituksen tunnusmerkit. Siinä arvostellaan erityisten oikeudellisten perusteiden nojalla sekä Politia koskevaa lopullista arviointikertomusta että päätöstä hänen työsopimuksensa uusimatta jättämisestä (kumpikin toimi on hänelle vastainen) ja pyritään etenkin tämän päätöksen peruuttamiseen ja työsopimuksen uusimiseen. Nämä kirjeen näkökohdat on selvästi esitetty ja niitä on analysoitu valituksenalaisen määräyksen 29—33 kohdassa, joissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vertaa niitä valituksen tunnusmerkkeihin ja katsoo, että tätä kirjettä on pidettävä valituksena. Se on mielestäni esittänyt tämän toteamuksen täysin perustellusti. Olisi hyvin vaikeaa näyttää toteen, ettei tällainen asiakirja ole henkilöstösääntöjen 90 ja 91 artiklassa tarkoitettu valitus.

38. Väite, jonka mukaan kirje ei ollut valitus, koska siinä pyrittiin sovintoratkaisuun, ei kestä lähempää tarkastelua. Yhteisöjen tuomioistuin totesi asiassa Lacroix antamassaan tuomiossa seuraavaa: "Vaikka pitää paikkansa, että tässä kirjeessä ei nimenomaisesti vaadita kyseisen päätöksen peruuttamista, siitä ilmenee kuitenkin selvästi, että kantaja pyrki tämän lähestymistavan mukaisesti virallisten kanavien kautta valituksiaan koskevaan sovintoratkaisuun." Näin ollen tuomioistuin piti tätä kirjettä valituksena. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi asiassa Thomik antamassaan tuomiossa, että kirjettä, jossa "selvästi pyritään (aikaisemmin) tehdyn päätöksen kumoamiseen", on pidettävä valituksena, sekä asiassa Aldinger antamassaan tuomiossa, että kirjeitä, joissa "selvästi ilmaistaan kantajien tahto riitauttaa nimittävän viranomaisen päätös", on pidettävä valituksina.

39. Tätä olettamusta ei myöskään tue väite, jonka mukaan Politin asiamiehellä ei ollut valtuutta tehdä valitusta. Valittaja ei ole väittänyt, ettei asiamiehellä ollut valtuutta laatia tätä kirjettä, jonka hän kirjoitti, ja tätä kirjettä on luonnehdittava sen sisällön perusteella. Tältä osin voidaan huomauttaa, että se, pidetäänkö säätiön lakimiehen kirjettä pätevänä vastauksena vali-

tukseen, ei voi vaikuttaa itse valituksen asemaan.

40. Kirjeessä, joka on päivätty 5.11.1997, valitetaan Politin työsopimuksen uusimatta jättämistä koskevan päätöksen lisäksi myös Politia koskevasta arviointikertomuksesta. Vaikka arviointikertomuksen peruuttamista koskevaa vaatimusta ei ole esitetty nimenomaisesti, se sisältyy olennaisesti tähän kirjeeseen. Siinä viitataan erityisesti virheellisiin perusteluihin, jotka rikkovat EY:n perustamissopimuksen 190 artiklaa (josta on tullut EY 253 artikla), henkilöstösääntöjen 25 artiklaa ja Euroopan yhteisöjen muuhun henkilöstöön sovellettavien palvelussuhteen ehtojen 54 artiklaa. Koska arviointikertomus oli tässä vaiheessa lopullinen asiakirja, tällainen väite merkitsi väistämättä sen pätevyyden riitauttamista. Lisäksi on selvää, ettei arviointikertomusta koskeva arvostelu ollut itsenäinen vaatimus vaan se oli täysin sidoksissa vaatimukseen peruuttaa työsopimuksen uusimatta jättämistä koskeva päätös. Koska arviointi oli hyvin kriittinen, Politin työsopimuksen uusimista ei olisi voitu uskottavasti vaatia niin kauan, kuin arviointikertomus oli voimassa.

41. Edellä todetun perusteella katson, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi perustellusti, että Politi oli tehnyt valituksen 5.11.1997 eikä voinut saada kanteen nostamisen määräaikaa alkamaan uudelleen siten, että hän teki uuden valituksen.

42. Jäljellä olevat valitusperusteet voidaan käsitellä lyhyesti. Väite, jonka mukaan 31.12.1997 päivätty kirje oli luonnehdittu virheellisesti "lisäkirjelmäksi", riippuu täysin ensimmäisen kirjeen luonnehdinnasta. Koska ensimmäinen kirje oli valitus, toinen kirje ei voinut olla valitus. Kolmas valitusperuste ja Politin vastauksessaan esittämä toissijainen väite tuntuvat perustuvan puhtaisiin väärinkäsityksiin. Niissä väitetään, että henkilöstösäännöissä sallitaan virkamiehille täysi kolmen kuukauden määräaika, jonka kuluessa he voivat valituksen tekemisen lisäksi myös muuttaa ja laajentaa valitusta tai peruuttaa ja korvata sen, ja että vastausta koskeva neljän kuukauden määräaika alkaa kulua vasta, kun virkamies on päättänyt valituksen lopullisesta muodosta. Tämä on selvästi vastoin oikeusvarmuuden periaatetta, henkilöstösääntöjen 90 ja 91 artiklan sanamuotoa ja vakiintunutta käytäntöä. Valitusta voidaan laajentaa oikeudenkäyntiä edeltävässä menettelyssä [13] ja näin ollen "lisäkirjelmissä" esitetyt perusteet voidaan esittää myös tuomioistuimessa myöhemmin nostettavassa kanteessa, mutta niillä ei voida mitenkään vaikuttaa määräaikaan, joka on alkanut kulua valituksen jättämishetkellä.

13 — Katso asia T-159/95, Dricot ym. v. komissio, tuomio 17.12.1997 (Kok. H. 1997, s. I-A-385 ja s. II-1035, 22—25 kohta), johon viitataan Politin valituksessa ja valituksenalaisessa määräyksessä.

Ratkaisuehdotus

43. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin

— hylkää valituksen

— velvoittaa valittajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.